

Bc. Vladislava Štellnerová
Antoine de Saint-Exupéry: *Malý princ* – česká recepcce díla a srovnání českých překladů

Antoine de Saint-Exupéry : The Little Prince – Czech Reception of the Literary Work and Comparison of Czech Translations

Tématem diplomové práce Bc. Vladislavy Štellnerové byla česká recepcce jednoho z nejznámějších a nejprekládanějších francouzských titulů, díla Antoine de Saint-Exupéry: *Le Petit Prince*. Zadání zahrnovalo jak popis vývoje českého přijetí tohoto díla, tak srovnání alespoň vybraných českých překladů.

Struktura práce

Diplomantka práci dělí do pěti kapitol (1 „Úvod“, 2 „Antoine de Saint-Exupéry a jeho dílo“, 3 „Recepcce Malého prince ve světě“, 4 „Vývoj vydávání díla v českých nakladatelstvích“, 5 „Translatologická analýza“), na něž navazuje „Závěr“.

Práce má charakter teoreticko-empirické studie. V teoretické části (kapitola 2) přináší informace o životě a díle A. de Saint-Exupéry a představuje dílo *Le Petit Prince*. Vychází přitom z (pochtivě citované) biografické publikace (studie É. Deschodta), přičemž tyto poznatky doplňuje o závěry výkladu a analýzy křesťanského teologa E. Drewermanna.

Empirická část sestává z kapitol 3 až 5. Třetí kapitola, věnovaná zahraniční recepci, je převážně rovněž kompilací informací z jednoho hlavního zdroje (on-line projekt: Probst, J.-M. *Petit Prince Collection*), v několika pasážích jsou nicméně poznatky doplněny o další prameny (Mohammed a Duraid, studie citovaná na s. 36 a 40, Chettrariu, s. 37; Doğan a Peker, s. 38, 39; Roland-Gosselin, s. 40, Montoneri, s. 41; Xinyu, s. 42). Podkapitola 3.3 „Česká recepcce“ reflektuje pouze informace dohledané na webech Knihy Dobrovský a Databáze knih.

V podstatě však „českou recepci“ přesně popisuje až kapitola 4 „Vývoj vydávání díla v českých nakladatelstvích“. Opírá se o (poměrně rozsáhlý) bibliografický korpus, který diplomantka vytvořila pro účely této DP. Velmi přehledně ilustruje vývoj vydávání zkoumaného díla a postupný nárůst nejen překladových verzí, ale i odlišně koncipovaných vydání (lišících se z hlediska zaměření na cílového čtenáře, grafického zpracování atp.). Diplomantka do tohoto přehledu z vlastního (argumentačně podloženého) rozhodnutí zařadila také knižní tituly původním dílem volně inspirované – jak správně předpokládá, z pohledu nepoučeného čtenáře totiž mohou tato díla splývat, mylně se překrývat. Korpus je představen ve dvou přehledných tabulkách doplněných stručným, ale zcela výstižným popisem.

Kapitola 5 věnovaná translatologické analýze se věnuje 10 různým překladovým verzím a srovnává je podle předem popsaného a odůvodněného plánu. Oddíl 5.7 nabízí „Shrnutí překladatelských metod“, jde však spíše o shrnutí hlavních postřehů z analýzy zvolených úryvků.

Formální stránka práce

Práce obsahuje předepsané součásti. Graficky je zpracována velmi přehledně.

Styl a jazyk práce: text obsahuje jen drobné, akceptovatelné chyby (vyznačování závorek s. 11, 13, 15–23), zcela výjimečně překlady, pravopisné chyby, chyby v interpunkci, psaní „Malý Princ“ (s. 23) a „Malý princ“ (jinde), tvary typu „Lapčíkovo překlad“, „vypravěčovo kresby“ – vše vyznačeno v odevzdané tištěné verzi.

Některé formulace jsou nejasné, zavádějící až zcela chybné, např.: dílo připomíná „proud myšlenek a nemá vůbec charakter psaného připraveného textu“ – s. 61; „v textu se vyskytují citoslovce, což pro francouzský text není vůbec neobvyklé [...] český jazyk na to není příliš zvyklý“ – s. 61; opět „proud myšlenek“ – s. 64; úvaha o tom, kde „autor mohl mít věnování“ – s. 64; použití termínu „ironie“ – s. 67, 76; charakteristika výrazu „sérieux“ jako „pejorativní“ – s. 70; „francouzština používá citoslovce mnohem více než čeština, pro kterou to není až tak přirozené“ – s. 81.

Teoretická opora práce, konzultovaná odborná literatura

Odborná literatura je pečlivě a správně citována, ne vždy jsou však zdroje dostatečně různorodé a pestré. DP sice pracuje s odbornou translatologickou literaturou, do textu ale nebyla zařazena úvodní informativní kapitola, která by vysvětlila, o jaké studii se bude v empirické části opírat. Tato absence teoretického rámce se projevuje nejvýrazněji v závěrečné podkapitole 5 „Translatologická analýza“ (s. 57–83), kde popis „překladatelské metody“ většinou zastupuje výčet některých (ne vždy hlavních)

chyb, které zachytila analýza vybraných úryvků. K tomu by – myslím – nemuselo dojít, pokud by předem bylo definováno, co „překladatelská metoda“ je. V tomto směru se bohužel projevila také skutečnost, že DP nebyla konzultována až do konce, ačkoli diplomantka začala pracovat s potřebným předstihem a neodevzdávala text v časovém presu.

Připomínky ke koncepci a obsahu práce

K DP mám dvě zásadní připomínky:

Jak již bylo zmíněno, chybí úvodní popis teoretické opory práce, který by nastínil (a vysvětlil) postup bádání a způsob nahlížení na získané poznatky. Různé translatologické, literární teoretické studie (Casanova, Lefevere, Levý, Risterucci-Roudnicky) jsou stručně uvedeny v podkapitole „Obohacování kultury překladem literárních děl“ (s. 31–32), popřípadě „Translatologická analýza Malého prince“ (s. 57–58) a text se jimi prokazatelně inspiruje – je však třeba dojít až k těmto podkapitolám, aby bylo jasné, z jakých pozic je DP sestavena, jaké otázky si celá práce klade a co chce ověřit, potažmo jak bude vedena analýza recepce, popř. vybraných překladových verzí.

Obě části úvodní kapitoly, „Antoine de Saint-Exupéry a jeho dílo“ (s. 10–29) vycházejí z výpisků pouze ze dvou publikací: oddíl „Životopis“ (s. 10–23) se opírá o knihu Érica Deschodta (český překlad 2002), oddíl „Malý Princ“ (s. 24–29) vedle Deschodta doplňuje ještě Eugena Drewermanna (český překlad 1996).

Drobnější výhrady:

Kapitola 3 „Recepce Malého prince ve světě“ (s. 31–43) působí velmi efektně, ale z velké části pro ni byl zdrojem informací existující projekt Petit Prince Collection (<https://petit-prince-collection.com/>).

Podkapitola 3.3 „Česká recepce“ se opírá o informace dohledané na webech Knihy Dobrovský a Databáze knih. – Správný název měl znít „Čtenářské ohlasy“, jelikož jde pouze o část recepčního pole. Navíc uvedené zdroje nejsou z vědeckého hlediska příliš relevantní (statisticky, z hlediska reprezentativnosti vzorku atp.).

Přínos DP

Přínos DP vidím v sestavení bibliografického korpusu a jeho přehledném představení v kapitole 4 „Vývoj vydávání díla v českých nakladatelstvích“ (s. 46–56) včetně doplnění dvěma přehlednými tabulkami (s. 47–48 a s. 51–52). Kladně hodnotím i rozhodnutí zařadit různá další zpracování příběhu včetně těch, jež s původním dílem nemají moc společného, přesto se ale svým způsobem podílejí na celkovém obrazu díla v českém prostředí. Přínosné je také zasazení české recepce do kontextu recepce celosvětové, jež je zpracována poměrně detailně, se spoustu zajímavostí.

K translatologické analýze mám sice drobné výhrady (viz vepsané poznámky v tištěné verzi práce), jako celek ji však považuji za přínosný krok v představení neobyčejné (často až nečekané) variantnosti práce překladatelů se zdrojovým textem.

Návrh hodnocení

Diplomantka prokázala, že má potřebný přehled ve studovaném oboru a umí aplikovat jak teoretické znalosti, tak praktické dovednosti nabyté během studia. Své poznatky z individuálního badatelského úkolu přehledně představuje, syntetizuje a dochází k uceleným závěrům podloženým argumenty. V některých částech se DP měla opírat o více zdrojů, podobně ne všechny postřehy z translatologické analýzy jsou zcela relevantní. DP je ovšem i tak cenným a poučným příspěvkem k popisu a zpřehlednění české recepce – zejména z doby po roce 2015.

Předloženou diplomovou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji celkové ohodnocení **velmi dobrá**.

Vedoucí práce, PhDr. Jovanka Šotolová, Ph.D.
2. 9. 2024